

جرم پولشویی

علی خوشنام

چکیده

پولشویی به این دلیل نامیده می شود که آنچه را که اتفاق می افتد کاملاً توصیف می کند - غیرقانونی، یا کثیف، پول در چرخه ای از معاملات قرار می گیرد، یا شسته می شود، به طوری که از طرف دیگر به عنوان پول قانونی یا پاک بیرون می آید. به عبارت دیگر، منبع وجوهی که به طور غیرقانونی به دست آمده است، از طریق نقل و انتقالات و معاملات متوالی پنهان می شود تا در نهایت همان وجه به عنوان درآمد مشروع جلوه داده شود. هدف از پژوهش تشریح جرم پولشویی است. لذا پس از مطالعه مقالات و کتاب ها به تشریح مباحث مرتبط با جرم پولشویی پرداخته شد. در ادامه قوانین مرتبط با پولشویی رتبه بندی شدند. نتایج نشان داد که ماده (۲) قانون مبارزه با پولشویی، اصل چهل و نه قانون اساسی و قانون مجازات اخلال گران در نظام اقتصادی کشور مصوب ۱۳۶۹ مهم ترین قوانین مرتبط با جرم پولشویی هستند.

واژگان کلیدی: پولشویی، جرم پولشویی، قوانین پولشویی

مقدمه

پولشویی از جرایم سازمان یافته‌ای می باشد که امروزه مورد توجه جامعه جهانی قرار گرفته است و موانع زیادی را در مسیر توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جوامع در تمام جهان ایجاد نموده است. در دهه‌های اخیر، جهانی شدن به همراه رشد اقتصادهای بین‌المللی، محرکی برای فعالیت‌های غیرقانونی بوده است. فعالیت‌های مجرمانه مانند تجارت مواد مخدر، تجارت انسان، فحشا، قاچاق مهاجران، تجارت اعضای بدن انسان، تجارت اسلحه گرم و قاچاق کالا سودهای کلانی را خلق کرده و افزایش تقاضا برای پولشویی را به دنبال داشته است. اساس مبارزه با پولشویی، جلوگیری از سودمندی مجرمین است و شامل پیشگیری از بکارگیری مجدد عواید حاصل از فعالیت‌های مجرمانه می باشد. یکی از آثار منفی اجتماعی اقتصادی پولشویی، انتقال قدرت اقتصادی از بازار، دولت و شهروندان به مجرمان و سازمان‌های مختلف است. قدرت اقتصادی منتقل شده به سازمانها و اشخاص مجرم اثر مخربی بر همه ارکان و اجزای جامعه و اقتصاد دارد. لذا مهمترین دلیل برای مبارزه با پولشویی ایجاد فضایی ناامن برای مجرمان می باشد تا آنها نتوانند پولهای کثیف خود را از طریق شبکه بانکی از نقطه ای به نقطه دیگر انتقال دهند. بنابراین مبارزه با پولشویی بیش از آنکه به نفع شبکه بانکی باشد بطور کل به نفع جامعه است (صفاری و همکاران، ۱۴۰۱).

به طور کلی در هر جایی که جرم وجود داشته باشد عملیات پول شویی و یا همان تطهیر و پاک نمودن پول نیز وجود دارد، یعنی پول‌های کثیف ناشی از جرم و جنایت وارد شبکه بانکی شده و پس از چند مرحله نقل و انتقال منشأ اولیه پول گم شده و به عبارت دیگر پول کثیف پاک می‌شود. به دلیل اطلاع کشورها از آثار زیانبار پول شویی و اقدام به تدوین قوانین و مقررات و اتخاذ تدابیر لازم جهت مبارزه با این پدیده، موجب گردیده که عواید حاصل از فعالیت‌های مجرمانه به منظور پاک به سمت کشورهای هدایت شود که سازوکارهای نظارتی آن‌ها در بازارهای مالی ضعیف است یا تدابیری تاکنون برای برخورد با این معضل اتخاذ نکرده اند و دارای نظام اقتصادی و اداری ناسالم و ناکارآمد، نظام مالی غیرشفاف و کمبود منابع مالی هستند و سیاست‌های کلان مبارزه با پدیده پولشویی ندارند (جعفری و همکاران، ۱۳۹۶؛ عباسی و رومی، ۱۳۹۷).

از طرفی برخی حتی نمی دانند که کاری که انجام می دهند پولشویی است و عمداً این کار را انجام نمی دهند و بعضاً فکر می کنند که در حال انجام کار خیر هستند.

مبارزه با پولشویی شامل تعدادی فعالیت است:

پیشگیری^۱،

کشف^۲،

تحقیق^۳،

تعقیب و مجازات^۴.

نظام اقتصادی کشور ما به دلیل شرایطی که دارد بستر مناسبی برای پول شویی و پاک نمودن پول‌های خلاف است، زیرا بی‌نظمی نظام اقتصادی ایران که به دلیل تعدد مراکز تصمیم‌گیری و سیاستگذاری اقتصادی، تعدد مراکز سیاستگذاری و تولید امور بازرگانی، صنعتی و عدم نظارت جامع بانک مرکزی بر گردش پولی و بازارهای مالی کشور، همگی دست به دست هم داده تا ایران نتواند از یک نظام اقتصادی تعریف شده با یک سیاستگذاری کلان اقتصادی توسعه‌گرا برخوردار شود (تداخل نقش حاکمیتی و

1 . prevention

2 . detection

3 . investigation

4 . prosecution and punishment

تصدی گری دولت). حل این مشکل می تواند بر کاهش پولشویی موثر باشد (صفاری و همکاران، ۱۴۰۱؛ چیبوزو^۱، ۲۰۲۲؛ پاولو^۲ و همکاران، ۲۰۲۲).

سیاست خودکفایی مالی نهادها و سازمان های دولتی و عمومی به تدریج شرایطی را در بخش بازرگانی خارجی کشور به وجود آورده که بخش زیادی از واردات و اسکله های تخلیه بار در مبادی ورودی کالا از نظارت گمرکات خارج می باشد. همچنین گسترش روزافزون مؤسسات پولی و اعتباری خارج از حوزه نظارت بانک مرکزی و وزارت امور اقتصادی و دارایی موجب گردیده تا حاکمیت دولت بر گردش نقدینگی و بازارهای پولی و مالی کشور محدود گردد. با توجه به این وضعیت نابسامان اقتصادی، طبیعی است که در بدنه اقتصاد ملی، شکاف های متعددی به وجود آمده و همین شکاف ها بسترساز سوءاستفاده مجرمان و خلافکاران اقتصادی شده است و هر روزه به راحتی اقدامات پولشویی انجام گردد (جعفری و همکاران، ۱۳۹۶؛ خسروی، ۱۳۸۹؛ عباسی و رومی، ۱۳۹۷).

به موجب اصول (۴۶ و ۴۷) قانون اساسی، کسب و کار مشروع و مالکیت خصوصی که از راه مشروع باشد محترم است. هم چنین براساس اصل (۴۹) قانون اساسی جمهوری اسلامی، «دولت مکلف است ثروت های ناشی از غصب، رشوه، اختلاس، سوءاستفاده از موقوفات، سوءاستفاده از مقاطعه کاری ها و معاملات دولتی و فروش زمین های موات، مباحات اصلی، دایرکردن فساد و سایر موارد غیرمشروع را گرفته و صاحب حق رد نماید و در صورت معلوم نبودن او، به بیت المال بدهد، این حکم را دولت باید با رسیدگی، تحقیق و ثبوت شرعی اجرا نماید». بنابراین، اصل (۴۹) قانون اساسی از قابلیت لازم در خصوص مبارزه با جرم پول شویی برخوردار است. در ایران تاکنون اقدام قابل توجهی در مبارزه با پول شویی صورت نگرفته است تنها اقدام مثبت در این زمینه، لایحه منع پول شویی تقدیمی دولت به مجلس شورای اسلامی است که در مجلس ششم مورد بررسی قرار گرفت. برای مبارزه با پول شویی در سطح بین المللی، منشورها و قوانینی تدوین شده که یکی از آن ها پیمان نامه سال ۱۹۸۸ «وین» و قانون مبارزه با پول شویی اتحادیه اروپاست که در سال ۱۹۹۱ تصویب شد، براساس این قانون احراز هویت مشتریان در دادوستدهای بیش از ۱۵ هزار یورو و گزارش موارد مشکوک ضروری است. گفته می شود در صورت عدم پیوستن ایران به لایحه مبارزه با پول شویی، ایران مجبور خواهد شد برای نقدشدن اعتبارات خود در بانک های خارجی، هزینه های فراوانی انجام نماید زیرا سامانه بانکی اروپا ممکن است به تحریم چنین کشورهایی همانند ایران اقدام نماید (صفاری و همکاران، ۱۴۰۱).

در شرایطی که مدیریت پولی و ارزی کشور ایران خود عرضه کننده اصلی ارز در بازار است و با فروش و تبدیل آن به ریال برای اداره کشور، منابع ریالی تأمین می کند و برای جلوگیری از کاهش نرخ ارز، تبدیل را در خارج انجام می دهد یک جریان پولی و مالی صورت می گیرد که منشاء شناسی پول را خدشه دار می کند. به تناسب جرمی که در هر کشور صورت می گیرد پول شویی نیز وجود دارد. به دلیل افزایش روزافزون جرائمی از قبیل قاچاق کالا و ارز، توزیع مواد مخدر، فسادهای مالی کارکنان شرکت ها و مؤسسات دولتی، سرقت، آدم ربایی، کلاهبرداری، رانت خواری، زمین خواری و جرائمی مانند خرید و فروش کد اقتصادی و صدور فاکتورهای تقلبی که فرار مالیاتی را موجب می گردد، سودهای کلانی را نصیب مجرمان می نماید که طبق آمارهای منتشر شده میزان پول کثیف در گردش اقتصاد ایران سالیانه حدود ۱۱ میلیارد دلار می باشد که به دلیل فقدان قوانین و مقررات مدون و عدم وجود سازوکارهای نظارتی سالم و کارآمد و عدم نظارت بر نقل و انتقالات پول و آزادی سامانه بانکی موجب می گردد که این حجم از پول های کثیف به سادگی و سهولت در کشور پاک گردد و مجرمان نیازی به خروج پول از کشور ایران نمی بینند. در کشور ما پولشویی راحت تر از سایر کشورهاست. البته در سال های اخیر همه بانک ها و برخی سازمان ها واحدی بنام پولشویی ایجاد نموده اند و این مهم بر کاهش پولشویی در کشور موثر خواهد بود.

1. Chibuzo

2. pavlo

پولشویی در کشور ما به مؤسسات بخش مالی که برای رشد اقتصادی حیاتی هستند، آسیب می‌رساند، جرم و جنایت و فساد را ترویج می‌کند که رشد اقتصادی را کند می‌کند و کارایی بخش واقعی اقتصاد را کاهش می‌دهد. بیشتر تحقیقات جهانی بر دو بخش عمده پولشویی متمرکز است: قاچاق مواد مخدر و سازمان‌های تروریستی. اثر تسویه موفقیت آمیز پول مواد مخدر آشکار است: مواد مخدر بیشتر، جنایت بیشتر، خشونت بیشتر. ارتباط بین پولشویی و تروریسم می‌تواند کمی پیچیده تر باشد، به عنوان مثال واضح این است که تروریست‌ها پول‌ها را به زمین می‌اندازند تا مقامات نتوانند آنها را نظارت کنند و از حملات برنامه ریزی شده آنها جلوگیری کنند.

پولشویی نه تنها در بازارهای بزرگ مالی و مراکز دریایی جهان بلکه در بازارهای نوظهور نیز یک مشکل است. همانطور که بازارهای نوظهور اقتصاد و بخش‌های مالی خود را باز می‌کنند، آنها به طور فزاینده‌ای به اهداف مناسبی برای فعالیت‌های پولشویی تبدیل می‌شوند. پولشویی تغییرات غیرقابل پیش‌بینی در تقاضای پول ایجاد می‌کند و همچنین باعث نوسانات زیادی در جریان سرمایه بین‌المللی و نرخ ارز می‌شود (صفاری و همکاران، ۱۴۰۱).

عواملی که سبب پولشویی می‌شود عمدتاً به اهداف منفی فرد پولشو بر می‌گردد. افراد پولشو قصد دارند ماهیت واقعی خود را پنهان نمایند. از اینرو عملاً افراد پولشو آدم‌های معمولی نیستند. موارد فوق نشان می‌دهد که پولشویی پدیده‌ای پنهان و خطرناک است و تاثیر مخربی بر اعتماد جامعه دارد. تاثیر بالای پولشویی بر جامعه و اقتصاد ضرورت بررسی پژوهش حاضر را نشان می‌دهد.

پیشینه پژوهش

خشنود (۱۳۸۸) پژوهشی با عنوان گذری بر آیین نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی انجام دادند. از آنجا که این فرآیند اثرات مخربی را بر بازارهای مالی اعمال می‌نماید و منجر به تضعیف بخش خصوصی، خروج سرمایه از کشور و اخلاص و بی‌ثباتی در اقتصاد می‌شود، بنابراین در بسیاری از کشورها اقداماتی قانونی جهت مقابله با این پدیده اتخاذ شده است.

غلامی و پوربخش (۱۳۹۰) پژوهشی با عنوان مبارزه با پولشویی در قوانین ایران و اسناد بین‌المللی انجام دادند. در جمهوری اسلامی ایران نیز با توجه به قرار گرفتن کشور در مسیر ترانزیت مواد مخدر، خلاهای سیستم بانکی و... از سال‌ها قبل، موضوع مبارزه با پولشویی مورد توجه قرار گرفت تا اینکه قانون ناظر به آن در سال ۱۳۸۶ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و ساز و کارهای مبارزه با این پدیده تبیین شد. در عین حال وجود نقایصی در سیستم بانکی، ارزی، گمرکی، مالیاتی، آمار و... در کشور باعث شده همچنان ضرورت بازنگری و به‌روزرسانی سیاست‌ها جهت مبارزه با این پدیده احساس گردد.

مطهری خواه (۱۳۹۵) پژوهشی با عنوان بررسی فقهی حکم پولشویی از دیدگاه امام خمینی (س) انجام دادند. پولشویی به زبان ساده مجموع عملیاتی است که بر روی اموال نامشروع مانند اموال حاصل از فروش مواد مخدر، سرقت، کلاهبرداری و... صورت می‌گیرد تا این اموال به ظاهر مشروع و قانونی قلمداد شود و منشأ نامشروع آن مخفی گردد. این پدیده به موجب قانون مبارزه با پولشویی در حقوق داخلی به عنوان جرم شناخته شده و همچنین با استناد به آیات متعدد و روایات و سیره ائمه و برخی از قواعد فقهی نامشروع قلمداد شده است و برای مرتکب آن مجازات تعزیری وضع شده است، از دیدگاه امام خمینی تطهیر مال، نامشروع و باطل است، یعنی هم حرمت تکلیفی و هم حرمت وضعی دارد.

میرزایی و حاجی ده‌آبادی (۱۳۹۸) پژوهشی با عنوان بررسی مبانی فقهی جرم پولشویی انجام دادند. پولشویی یا تطهیر پول به زبان ساده به مجموع عملیات بروی اموال نامشروع مانند سرقت، قاچاق، کلاهبرداری و... اطلاق می‌شود. تا عواید حاصل از این اعمال ظاهراً مشروع و قانونی قلمداد شوند و منشأ غیرقانونی و نامشروع آن از دید پنهان بماند؛ این جرم دارای عوارض زیان بارفراملی و داخلی است به این سبب کنوانسیون‌های بین‌المللی از جمله کنوانسیون وین و پالرمو به جرم انگاری و پیشگیری از آن پرداخته‌اند و در حقوق داخلی نیز به موجب قانون مبارزه با پولشویی به عنوان جرم شناخته شده است.

شمس ناتری و گل میرزایی (۱۴۰۱) پژوهشی با عنوان بررسی تاثیر پولشویی بر فساد اداری (مورد مطالعه: استانداری آذربایجان غربی) انجام دادند. نتایج آزمون فرضیات تحقیق نشان داد؛ پولشویی بر فساد اداری تاثیر مثبت و معناداری دارد. همچنین؛ پولشویی بر رشوه، اختلاس، پارتی‌بازی و خویشاوندسالاری به عنوان یکی از ابعاد فساد اداری تاثیر معنادار و مثبت دارند. در نهایت پیشنهاداتی برای مبارزه با پولشویی و فساد اداری ارائه گردید.

ارای و همکاران^۱ (۲۰۲۲) در پژوهشی با عنوان پیشگیری از خطرات پولشویی و تامین مالی تروریسم فناوری های نوظهور: یک مطالعه سیاست بین المللی دلفی پیشگیری از پولشویی را با فعالیت های پیشگیرانه مفید دانستند و بعد از اتفاق یافتن پولشویی خیلی مفید نخواهد بود.

راهکارهای مبارزه با پول شویی

با توجه به اثرات مخرب و زیان بار اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی پول شویی امروزه ضرورت جلوگیری از تبدیل، نقل و انتقال، پذیرش یا تملک دارایی ها با منشأ غیرقانونی کاملاً احساس می گردد. در صورت عدم مبارزه با پول شویی حلقه های پیشین و پسین مبارزه با مفاصد اقتصادی ناقص می باشد از این رو کشورها برای مبارزه با پول شویی ابتداءً می بایست نسبت به تصویب و اجرای قانون مبارزه با پول شویی که یکی از اقدامات مفید و زیربنایی برای ریشه کنی اقدامات مجرمانه و فساد مالی است اقدام نمایند. زیرا اجرای قانون می تواند به برقراری امنیت و ثبات اقتصادی در کشور منجر شود و عرصه بر رفتارهای مجرمانه تنگ نماید و صاحبان پول های کثیف را به سادگی قابل شناسایی نماید. اگرچه عده ای معتقدند که اجرای قانون مبارزه پول شویی موجب خروج سرمایه از کشور می گردد. ولی در صورتی که با جرم اقتصادی برخورد اقتصادی شود و نه برخورد سیاسی موجب ایجاد امنیت بیشتر اقتصادی می شود. در این جا به برخی از راهکارهای مبارزه با پول شویی اشاره می شود (جعفری و همکاران، ۱۳۹۶؛ خسروی، ۱۳۸۹).

۱. عضویت در معاهدات پولی و مالی بین المللی و استفاده از امکانات آن ها برای مقابله با پول شویی، مصونیت هر کشور را در مقابل پول شویی بیشتر می نماید. آنچه که اهمیتی فراتر از قوانین پول شویی یافته، چگونگی تعاملات و همگرایی های منطقه ای و بین المللی میان کشورها برای استقرار چترهای نظارتی و کنترلی مبارزه با پول های کثیف است (محور همکاری های بین المللی در مبارزه با پول شویی، پیشگیری، کنترل، کشف و مبارزه است). از این رو کشورها که واقفند به تنهایی قادر به مبارزه با پول شویی نیستند و این مبارزه ماهیتی فراملی و فرامرزی دارد، تلاش می نمایند با پیوستن به توافق نامه های منطقه ای یا الحاق به کنوانسیون های بین المللی و یا مشارکت در دیگر موافقت نامه های جهانی از آفات مخرب و زیانبار پول شویی بکاهند؛

۲. سیاست کنترل و نظارت بر ارزهای خارجی و به کارگیری شیوه های نظارتی به منظور ممانعت از پول شویی توسط کارکنان دولت و آموزش های ضد پول شویی به کارکنان بانک ها و صرافی ها و استفاده از کمک های فنی نهادهای حرفه ای ؛

۳. اصلاح ساختار مالیاتی کشور و جلوگیری از فرار مالیاتی پول شویان؛

۴. از آن جا که شبکه بانکی و صندوق های قرض الحسنه بهترین وسیله برای پاک پول می باشند، بازسازی واسطه های مالی شبکه بانکی و مؤسسات اعتباری می تواند نقش کلیدی و مؤثری در جهت جلوگیری از گسترش پول شویی ایفا نماید؛

۵. فاصله گرفتن از اقتصاد دولتی و ایجاد فضای سالم رقابتی در اقتصاد، زمینه را برای مبارزه با پول شویی فراهم می نماید؛

۶. ایجاد و استقرار نهادی سازماندهی شده و تشکیلاتی مقتدر جهت مبارزه با پول شویی؛

۷. چون پول شویان از ثروت و قدرت بالایی برخوردارند و اکثراً نیز با یکدیگر به مبادله مالی می پردازند برخی از پول شویان کاملاً مسلط به فن آوری های اطلاعاتی نظیر اینترنت یا شیوه های جدید تجارت الکترونیک هستند لذا زمان آن فرا رسیده است که نظام

^۱. Eray

های اطلاعاتی و امنیتی، نظامی و انتظامی کشورها به قلمرو این حیطه های فن آوری وارد شده و در چهارچوب تجویز های قانونی بتوانند پیام های اینترنتی یا وب سایت های پول شویان را رمزبازی و فیلترگذاری کنند؛

۸. با نام کردن حساب های بانکی بی نام در زمان افتتاح حساب ها و بستن این گونه حساب ها؛

۹. وجود گزارشات آماری یکی از ابزارهای مهم برای عملیات ضد پول شویی است با استفاده از گزارشات آماری دقیق، امکان برنامه ریزی مطمئن برای عملیات ضد پول شویی وجود دارد؛

۱۰. اجرای عملیات بانکداری اسلامی در جریان مبارزه با پول شویی. گرچه در فعالیت های افراد در بانکداری اسلامی و هم چنین سایر معاملات اصل بر صحت است، با این وجود سیاست بانک های اسلامی باید بر این باشد که طریقی برای پاک درآمدهایی که از طریق غیرمجاز فراهم شده، نگردند، ضمن این که اصل تحریم ربا و حرمت فعالیت های باطل (لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ) از ویژگی های بانکداری اسلامی در حذف ریشه پدیده پول شویی است و بدیهی است چنان چه بتوان ثابت کرد سپرده ای در بانک اسلامی از طریق غیرمجاز تجهیز گردیده براساس احکام دینی این سپرده را می توان ضبط کرد و به صاحب اصلی آن مسترد نمود. در نهایت باید گفت با جرم اعلام نمودن پول شویی و تصویب و اجرای قوانینی برای بانکداری که کلیه بانک ها و شعب داخل و خارج کشور را از پول شویی دور سازد می توان بستر مناسب را جهت عملیات ضد پول شویی ایجاد نمود.

پول شویی که فرایند تبدیل پول های کثیف ناشی از فعالیت های نامشروع، غیرقانونی و بزهکارانه به پول های تمیز و دارایی های مشروع و قانونی است جزئی از یک نظام ناسالم اقتصادی است که اقتصاد زیرزمینی، نظام اداری ناسالم و غیرکارآمد، نظام مالی غیرشفاف و فاقد سامانه نظارتی قوی، بستر مناسب را برای عملیات پول شویی فراهم می نماید. پول شویی دارای اثرات گسترده نامطلوب و زیانباری است که کاهش تولید ناخالص ملی، فرار مالیاتی، فرار سرمایه از کشور، اختلال در بازارهای مالی، افزایش نقدینگی، افزایش تورم، تهدید امنیت ملی و اقتصادی کشور، انباشت ثروت و قدرت در دست مجرمان و امکان ادامه حیات آنان، کاهش تمایل به سرمایه گذاری در فعالیتهای مولد، تضعیف بخش خصوصی، فاسدشدن حکومت و بروز تنش های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی در جامعه از جمله پیامدهای مذموم پدیده پول شویی است. اقتصاد ایران نیز به دلیل بی نظمی نظام اقتصادی کشور، تعدد مراکز تصمیم گیری و سیاستگذاری اقتصادی، عدم نظارت بانک مرکزی برگردش پولی و مالی کشور، تداخل نقش حاکمیتی و تصدی گری دولت، عدم نظارت بر نقل و انتقالات پول، آزادی سامانه بانکی و فقدان قوانین و مقررات مدون بستر مناسبی برای پدیده پول شویی می باشد (جعفری و همکاران، ۱۳۹۶؛ خسروی، ۱۳۸۹؛ عباسی و رومی، ۱۳۹۷).

برخی از الزامات و ابزارهای مبارزه با پول شویی عبارتند از: تصویب و اجرای قوانین و مقررات ضد پول شویی، و ایجاد فضایی ناامن برای مجرمان، عضویت در معاهدات پولی و مالی بین المللی و برداشتن موانع بر سر راه همکاریهای بین المللی، اصلاح ساختار مالیاتی کشور، کنترل و نظارت بر ارزهای خارجی، فاصله گرفتن از اقتصاد دولتی، ایجاد دستگاه و تشکیلاتی مقتدر برای مبارزه با پول شویی، با نام کردن حساب های بانکی بی نام، ارائه گزارشات آماری، اجرای عملیات بانکداری اسلامی و بازسازی و اصلاح سامانه بانکی و مؤسسات اعتباری، زیرا همان گونه که بانک ها مهم ترین پناهگاه عاملان پول شویی است به همان اندازه نیز گلوگاه حساس به دام انداختن پول شویان است.

بهترین ابزار مبارزه با قاچاق و اعمال مجرمانه، مقابله با پول شویی است چون دردی پنهان است که نتیجه آن بیماری اقتصاد است (خسروی، ۱۳۸۹).^۱

قوانین مرتبط با جرم پولشویی

عنصر قانونی جرم پول شویی ماده ۲ قانون مبارزه با پول شویی می باشد.

منابع قانونی مرتبط به جرم پولشویی قبل از تصویب قانون پولشویی شامل موارد ذیل است:

^۱. <https://hawzah.net/fa/Article/View/89991>

اصل چهل و نه قانون اساسی.

قانون نحوه اجرای اصل چهل و نه قانون اساسی مصوب ۱۳۶۷.

قانون مبارزه با مواد مخدر مصوب ۱۳۶۷ با آخرین اصطلاحات ۱۳۸۹.

قانون نحوه اعمال تعزیرات حکومتی راجع به قاچاق کالا و ارز مصوب ۱۳۷۴.

قانون مجازات اخلال گران در نظام اقتصادی کشور مصوب ۱۳۶۹.

قانون ممنوعیت اخذ پورسانت در معاملات.

ماده دویست و هجده قانون مدنی.

ماده چهارم قانون نحوه اجرای محکومیت های مالی مصوب ۱۳۷۷. (در انتقال مال به قصد فرار از دین).

قانون الحاق ایران به کنوانسیون ۱۹۸۸ در مبارزه با جرایم قاچاق مواد مخدر و داروهای روان گران مصوب ۱۳۷۰.

قانون تشدید مجازات مرتکبین ارتشاء اختلاس و کلاهبرداری مصوب ۱۳۶۷.

نظرخواهی در خصوص مهم ترین قانون جرم پولشویی

در این مرحله از نظرات ۵ نفر از افراد آشنا برای رتبه بندی مهم ترین قوانین مرتبط با پولشویی استفاده می شود. این افراد دارای تجربه بالایی در زمینه پولشویی بودند و تحصیلات آنها دکترا و یا دانشجوی دکتری بودند. رشته تحصیلی آنها نیز حقوق و حسابداری بود. نتایج پاسخ ها به شرح جدول ذیل بود:

جدول رتبه بندی قوانین مرتبط با جرم پولشویی

رتبه	میانگین نمره ۵ نفر از ۱۰ نمره	عنوان قانون
۱	۱۰	ماده (۲) قانون مبارزه با پولشویی
۲	۸.۵	اصل چهل و نه قانون اساسی
۳	۸	قانون مجازات اخلال گران در نظام اقتصادی کشور مصوب ۱۳۶۹
۴	۷	ماده دویست و هجده قانون مدنی
۵	۶.۹	قانون مبارزه با مواد مخدر مصوب ۱۳۶۷ با آخرین اصطلاحات ۱۳۸۹
۶	۶.۵	قانون ممنوعیت اخذ پورسانت در معاملات
۷	۵	قانون نحوه اعمال تعزیرات حکومتی راجع به قاچاق کالا و ارز مصوب ۱۳۷۴

بحث و نتیجه گیری

جرم پولشویی با توجه به سه عبارت مطابق قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۸۶ تعریف می گردد که عبارتند از: تحصیل/تملک/نگهداری/استفاده از عواید حاصل از جرم در صورتی که شخص علم به منشاء مجرمانه بودن آن داشته باشد. تبدیل و یا مبادله و یا انتقال عوایدی که از طریق جرم منشاء به دست می آید برای پنهان یا کتمان کردن صورت مسئله جرم. در همین حین پنهان کردن و یا کتمان کردن منشاء مجرمانه، عواید حاصل از جرم به صورت مستقیم و یا غیرمستقیم انتقال یابد. قوانین مرتبط با جرم پولشویی از دیدگاه خبرگان به ترتیب زیر رتبه بندی شدند:

۱. ماده (۲) قانون مبارزه با پولشویی

۲. اصل چهل و نه قانون اساسی

۳. قانون مجازات اخلال گران در نظام اقتصادی کشور مصوب ۱۳۶۹

۴. ماده دویست و هجده قانون مدنی

۵. قانون مبارزه با مواد مخدر مصوب ۱۳۶۷ با آخرین اصلاحات ۱۳۸۹

۶. قانون ممنوعیت اخذ پورسانت در معاملات خارجی

۷. قانون نحوه اعمال تعزیرات حکومتی راجع به قاچاق کالا و ارز مصوب ۱۳۷۴

از اینرو کلیه اشخاص حقوقی در مرحله اول باید قانون پولشویی را با دقت مطالعه و بررسی نمایند و سایر مواد قانونی مرتبط را نیز مورد توجه قرار دهند. بررسی قوانین سبب کاهش دعاوی حقوقی می شود. از آنجایی که این جرم حالات مخفی دارد و سبب از بین رفتن اعتبار اشخاص حقوقی و حقیقی می شود. پیشنهاد می شود که بحث جرم پولشویی با مطالعه پرونده‌های قضایی مورد مطالعه قرار گیرد. این مطالعه سبب غنی شدن ادبیات پژوهش در زمینه جرم پولشویی می شود.

منابع

جعفری، نادر، دهقان، حبیب اله، دارابی، رویا. (۱۳۹۶). بررسی نقش حسابدار قضایی در دادرسی جرم پولشویی. حسابداری و منافع اجتماعی، (۱)۷، ۸۵-۱۰۲.

خسروی، عبدالمجید، ۱۳۸۹، پول شویی و راهکارهای مبارزه با آن، فصلنامه اقتصاد اسلامی، شماره ۱۷.

خشنود زهرا. (۱۳۸۸). گذری بر آیین نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی. تازه های اقتصاد، (۱۲۵)۷، ۲۴-۲۷.

شمس ناتری، محمد ابراهیم، گل میرزایی، فرشاد. (۱۴۰۱). بررسی تاثیر پولشویی بر فساد اداری (مورد مطالعه: استانداری آذربایجان غربی). ماهنامه جامعه شناسی سیاسی ایران، (۱۱)۵، ۱۴۶۸-۱۴۸۵.

صفاری، مهدی، باجلان، علی، احسانی، سعید، ۱۴۰۱، مقدمه ای بر پولشویی، گرگان، انتشارات ویراست.

عباسی ابراهیم، رومی محمدصادق. (۱۳۹۷). بررسی نقش دستگاه های نظارتی و حسابرسی در قبال قانون مبارزه با پولشویی. دانش حسابرسی، (۷۰)۱۸، ۲۲۳-۲۴۸.

غلامی علی، پوربخش سیدمحمدعلی. (۱۳۹۰). مبارزه با پولشویی در قوانین ایران و اسناد بین المللی. مطالعات اقتصاد اسلامی، (۱)۴ (پیاپی ۷)، ۹۳-۱۲۰.

قانون مبارزه با مواد مخدر مصوب ۱۳۶۷ با آخرین اصلاحات ۱۳۸۹

قانون مجازات اخلال گران در نظام اقتصادی کشور مصوب ۱۳۶۹

قانون ممنوعیت اخذ پورسانت در معاملات خارجی

قانون نحوه اعمال تعزیرات حکومتی راجع به قاچاق کالا و ارز مصوب ۱۳۷۴

ماده (۲) قانون مبارزه با پولشویی

مطهری خواه ذبیح. (۱۳۹۵). بررسی فقهی حکم پولشویی از دیدگاه امام خمینی (س). متین، (۷۰)۱۸، ۸۹-۱۱۱.

میرزایی دریا، حاجی ده آبادی محمدعلی. (۱۳۹۸). بررسی مبانی فقهی جرم پولشویی. قانون یار، (۱۱)۳، ۹-۲۵.

Chibuzo, A., (2022), Guidance Note on Anti-Money Laundering And Combating Financing of Terrorism Regulations for Other Financial Institutions, Central Bank of Nigeria, APRIL, 22 (VERSION 1.0).

Eray ArdaAkartuna, Shane D.Johnson, AmyThornton , (2022), Preventing the money laundering and terrorist financing risks of emerging technologies: An international policy Delphi study, Elsevier Technological Forecasting and Social Change, Volume 179.

PavloTertychnyi, MariiaGodgildieva, MarlonDumas, MadisOllikainen, (2022), Time-aware and interpretable predictive monitoring system for Anti-Money *Laundering*, Machine Learning with Applications, Volume 8,.